

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво*»

Освітній рівень перший (бакалаврський)

На базі ОКР «Молодший спеціаліст»

Інститут мистецтв

2016 – 2017 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом.

Структура типова.

Заступник директора з науково – методичної та навчальної роботи А.О.Таранник

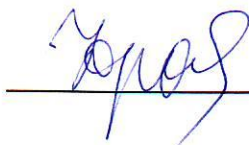
Робоча програма «Виставкова діяльність» для студентів за напрямом підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво*».

Розробник: Кашшай О.С., викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «29» серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

Ю. В. Романенкова

(підпис)

© _____, 2016 рік

© _____, 2016 рік

Зміст

I.	Пояснювальна записка	4
II.	Опис навчальної дисципліни	5
III.	Тематичний план навчальної дисципліни	6
IV.	Програма курсу	7
V.	Навчально-методична карта	10
VI.	Самостійна робота	11
VII.	Система поточного і підсумкового контролю знань	14
VIII.	Методи навчання	17
XI.	Методи контролю	17
X.	Методичне забезпечення	18
XI.	Засоби діагностики успішності навчання	18
XII.	Рекомендована література	
	Основна	19
	Додаткова	19

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета курсу – дати студентам підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво*» комплексне уявлення про специфіку організації виставкового проекту, характерні риси сучасної української виставкової діяльності. Курс спрямований на формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок в сфері виставкової справи, які він міг би успішно реалізувати у своїй професійній діяльності.

Завдання курсу:

- засвоєння ключових понять і принципів виставкової діяльності;
- знайомство з сучасними вимогами до діяльності куратора, критика;
- формування базових уявлень про організацію та проведення художньої виставки;
- розвиток самостійного сприйняття процесів українського виставкового процесу;
- оволодіння практичними вміннями та навичками організації виставкових проектів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- сучасні тенденції розвитку в сфері виставкової діяльності;
- специфічні риси підготовки та проведення виставок в Україні;
- основні принципи діяльності куратора;
- основи діяльності зі створення комерційно успішного виставкового проекту;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- орієнтуватися у функціонуванні сучасних виставкових майданчиків;
- орієнтуватися у спеціальній літературі, присвяченій особливостям організації виставкового проекту;
- логічно репрезентувати освоєний матеріал з виставкової діяльності;
- орієнтуватися у етапах створення виставкового проекту.

II. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Виставкова діяльність»

Найменування показників		Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
7 семестр	8 семестр	Шифр та назва галузі знань 0202 «Мистецтво» Шифр та назва напрямку підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво*» Освітній рівень перший (бакалаврський) на базі ОКР «Молодший спеціаліст»	Варіативна	
Кількість кредитів, відповідних ECTS:			Рік підготовки: 4-ий	
1,5	2		7 семестр	8 семестр
Загальна кількість годин: 126			Контактних годин:	
54	72		20	14
Семестровий контроль			з них: лекцій:	
	36 год.		4	2
Змістових модулів:			практичних:	
2	2		16	12
Тижневих годин:			Модульний контроль:	
аудиторних:			3 год.	2 год.
1	2		Самостійна робота:	
			31 год.	20 год.
			Види підсумкового контролю:	
		залік	екзамен	

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви тем	Обсяг навчальних занять (кількість год.)						
		Разом	Ауд	Л.	Пр.	СР	МК	СК
Модуль I								
ЗМ №1: Основи виставкової діяльності								
1.	Вступ. Основні етапи розвитку виставкової діяльності в Європі	13	6	2	4	7		
2.	Кураторство. Світовий та вітчизняний досвід	14	6	2	4	8		
3.	Етапи роботи над експозицією	12	4		4	8		
4.	Технології фандрейзінгу в сфері культури	15	4		4	8	3	
Разом за ЗМ №1		54	20	4	16	31	3	
Модуль II								
ЗМ №2: Організація виставки								
5.	PR виставкового проекту	12	6	2	4	6		
6.	Організація виставкового простору	11	4		4	7		
7.	Відкриття виставки. Оцінка ефективності виставкового проекту	13	4		4	7	2	
Разом за ЗМ №2		72	14	2	12	20	2	36
Усього за модулем I та II		126	34	6	28	51	5	36

IV. ПРОГРАМА КУРСУ

ЗМ №1: Основи виставкової діяльності

Тема 1. Вступ. Основні етапи розвитку виставкової діяльності в Європі (6 год.)

Теоретична частина. Вступ до дисципліни. Історія всесвітніх виставок. Історичні віхи виставкової діяльності в Україні. Арт Базель. Касельська Документа, Венеціанські бієнале.

Практична частина. Відвідання визначених викладачем галерейних та музейних виставкових майданчиків Києва. Створення «виставкової карти» Києва. Обговорення переваг та недоліків окремих виставкових проєктів.

Основні поняття теми: виставка, експозиційний простір, виставкова діяльність, галереї, музеї.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4].

Додаткова: [2], [3], [4], [5], [7], [8], [12], [15], [17], [18].

Тема 2. Кураторство. Світовий та вітчизняний досвід (6 год.)

Теоретична частина. Суб'єкти арт-індустрії. Специфіка діяльності кураторів. Завдання і роль куратора в контексті сучасних виставкових проєктів. Особливості реалізації проєкту: світовий та вітчизняний досвід.

Практична частина. Початок роботи над створенням власного проєкту. Вибір концепції, її презентація. Зустріч з українськими кураторами.

Основні поняття теми: куратор, виставковий проєкт, арт-індустрія, кураторство в Україні та світі

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4].

Додаткова: [7], [12], [15], [16], [21], [22].

Тема 3. Етапи роботи над експозицією (4 год.)

Теоретична частина. Тематична структура експозиції, експозиційні комплекси. Основні принципи побудови експозиції. Типи експозицій. Специфіка організації виставки у зв'язку з іншими напрямками роботи галереї. Концепція, попередній відбір експонатів, тематико-експозиційний план (ТЕП), побудова експозиції, оформлення робіт. Експозиція та текстові / звукові / відео матеріали.

Практична частина. Проведення аналізу потенційної аудиторії. Остаточне затвердження списку робіт у відповідності до концепції та технічних характеристик приміщення. Розробка афіші, запрошень.

Основні поняття теми: експозиція, експозиційні комплекси, типи експозицій

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4].

Додаткова: [7], [12], [15], [16], [21], [22].

Тема 4. Технології фандрейзінгу в сфері культури (4 год.)

Теоретична частина. Залучення національних та міжнародних культурних фондів та грантодавців. Звернення до місцевих та іноземних комерційних структур. Специфіка пошуку спонсорів. Мотивація спонсорів.

Практична частина. Пошук спонсорської допомоги. Складання листа до потенціального донора. Підготовка остаточної презентації проекту.

Основні поняття теми: фандрейзінг, фонди, грантодавці, спонсорська допомога, мотивація спонсора.

Рекомендована література:

Основна: [1], [4], [5].

Додаткова: [1], [2], [4], [5].

ЗМ №2: Організація виставки

Тема 5. PR виставкового проекту (6 год.)

Теоретична частина. Особливості рекламного забезпечення. Взаємозв'язок зі ЗМІ. Розміщення інформації у партнерів. Інтернет-комунікація. Поширення інформації через соціальні мережі. Спеціальні PR-події.

Практична частина. Робота над створенням друкованої рекламної продукції. Написання та розсилка прес-релізу. Підготовка і розміщення інформації у соціальних мережах. Створення плану спеціальних подій, акцентування їх в інформаційному просторі.

Основні поняття теми: PR, реклама, спеціальні події.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4].

Додаткова: [2], [3], [5],[6], [7], [15].

Тема 6. Організація виставкового простору (4 год.)

Практична частина. Робота з експозицією. Створення попереднього плану експозиції. Робота з етикетками, експлікаціями, додатковими матеріалами. Складання плану подій, які можуть супроводжувати виставку. Пошук шляхів задоволення фінансових потреб проекту.

Основні поняття теми: експозиція, текстова навігація, оформлення робіт.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4].

Додаткова: [1], [4], [18], [19], [20], [23].

Тема 7. Відкриття виставки. Оцінка ефективності виставкового проекту (4 год.)

Практична частина. Внесення остаточних змін в експозиції. Підготовка простору для урочистого відкриття. Перевірка технічного оснащення.

Забезпечення фотофіксації відкриття. Зустріч гостей. Виступи організаторів, художника, почесних гостей. Забезпечення додаткових активностей на відкритті. Саунд-дизайн. Анонсування найближчих подій. Можливість feedback-у.

Підбиття підсумків. Аналізування думки відвідувачів виставки, партнерів, підписників сторінок у соціальних мережах; кількості відвідувачів, їх зацікавлень; ефективності PR компанії; фінансового стану на момент завершення виставки. Складання звіту: внутрішнього, для партнерів та спонсорів. Подальший план дій.

Основні поняття теми: відкриття виставки, виступи організаторів, гості події, feedback, підбиття підсумків, оцінка ефективності обраних стратегій.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4].

Додаткова: [6], [7], [12], [14].

V. Навчально-методична карта дисципліни «Виставкова діяльність»

126 год., лекції – 6 год., практичні заняття – 28 год., самостійна робота – 51 год., модульний контроль – 5 год.

Модулі	Змістовий модуль I								Змістовий модуль II					
Назва модуля	Основи виставкової діяльності								Організація виставки					
Лекції та практичні заняття	1		2		3		4		5		6		7	
	Л 2 год	Пр. 4 год	Л 2 год	Пр. 4 год	Л 2 год	Пр. 4 год	Л 2 год	Пр. 4 год	Л 2 год	Пр. 4 год	Л 2 год	Пр. 4 год	Л 2 год	Пр. 4 год
Теми семінарських занять	Вступ. Основні етапи розвитку виставкової діяльності в Європі		Кураторство. Світовий та вітчизняний досвід		Етапи роботи над експозицією		Технології фандрейзінгу в сфері культури		PR виставкового проекту		Організація виставкового простору		Відкриття виставки. Оцінка ефективності виставкового проекту	
	1 бал	2+20 бал	1 бал	2+20 бал		2 + 20 бал		2 + 20 бал	1 бал	2+20 бал		2 + 20 бал		2 + 20 бал
Сам. робота	5 балів		5 балів		5 балів		5 балів		5 балів		5 балів		5 балів	
Види поточного контролю			Модульна контрольна робота 1 (25 балів)						Модульна контрольна робота 2 (25 балів)					
Бали за модуль			135						107					
Підсумковий рейтинговий бал			135 балів (коефіцієнт успішності: $135 \div 100 = 1,35$)						107 балів (коефіцієнт успішності: $107 \div 60 = 1,78$)					

VI. САМОСТІЙНА РОБОТА

Змістовий модуль 1. Основи виставкової діяльності			
№ з/п	Назва теми, зміст заняття	К-ть год.	К-ть бал.
1.	<p>Вступ. Основні етапи розвитку виставкової діяльності в Європі</p> <p>I. Теоретична частина. Підготовка та захист доповіді за однією з визначених тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Історія приватних галерей Києва • Виставкова діяльність Одеси • Галереї Львова <p>II. Практична частина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Письмова оцінка виставкового проекту (запропонованого викладачем) <p style="text-align: center;">Рекомендована література:</p> <p style="text-align: center;"><i>Основна:</i> [1], [2], [3], [4].</p> <p style="text-align: center;"><i>Додаткова:</i> [2], [3], [4], [5], [7], [8], [12], [15], [17], [18].</p>	7	5
2.	<p>Кураторство. Світовий та вітчизняний досвід</p> <p>I. Теоретична частина. Підготовка та захист доповіді за однією з визначених тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Перша всесвітня промислова виставка в Лондоні • Специфічні риси виставок епохи модернізму • Значення фігури куратора у ХХ ст. <p>II. Практична частина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Взяти інтерв'ю у куратора діючої виставки (на вибір студента) <p style="text-align: center;">Рекомендована література:</p> <p style="text-align: center;"><i>Основна:</i> [1], [2], [3], [4].</p> <p style="text-align: center;"><i>Додаткова:</i> [7], [12], [15], [16], [21], [22].</p>	8	5
3.	<p>Етапи роботи над експозицією</p> <p>I. Теоретична частина. Підготовка та захист доповіді за однією з визначених тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тип експозиції • Освітлення • Етикетаж • Додаткові джерела інформації (інформаційні кошики тощо) <p>II. Практична частина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проаналізувати експозицію тимчасової виставки (на вибір студента) <p style="text-align: center;">Рекомендована література:</p> <p style="text-align: center;"><i>Основна:</i> [1], [2], [3], [4].</p> <p style="text-align: center;"><i>Додаткова:</i> [1], [4], [18], [19], [20], [23].</p>	8	5

4.	<p>Організація виставкового простору</p> <p>I. Теоретична частина. Підготовка та захист доповіді за однією з визначених тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тип експозиції • Освітлення • Етикетаж • Додаткові джерела інформації (інформаційні кошики тощо) <p>II. Практична частина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проаналізувати експозицію тимчасової виставки (на вибір студента) <p style="text-align: center;">Рекомендована література:</p> <p style="text-align: center;"><i>Основна:</i> [1], [2], [3], [4].</p> <p style="text-align: center;"><i>Додаткова:</i> [1], [4], [18], [19], [20], [23].</p>	8	5
Разом за змістовим модулем 1		31	20
Змістовий модуль 2. Організація виставки			
5.	<p>PR виставкового проекту</p> <p>I. Теоретична частина. Підготовка та захист доповіді за однією з визначених тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Особливості корпоративного іміджу галереї. • Куратор і його PR-функції. • Інформаційний супровід тимчасової виставки <p>II. Практична частина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Написання прес-релізу виставки <p style="text-align: center;">Рекомендована література:</p> <p style="text-align: center;"><i>Основна:</i> [1], [2], [3], [4].</p> <p style="text-align: center;"><i>Додаткова:</i> [2], [3], [5],[6], [7], [15].</p>	6	5
6.	<p>Організація виставкового простору</p> <p>I. Теоретична частина. Підготовка та захист доповіді за однією з визначених тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Шляхи пошуку виставкового майданчику • Алгоритм організації виставкового проекту <p>II. Практична частина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Підготувати рецензію на тимчасову виставку (за рекомендацією викладача) <p style="text-align: center;">Рекомендована література:</p> <p style="text-align: center;"><i>Основна:</i> [1], [2], [3], [4].</p> <p style="text-align: center;"><i>Додаткова:</i> [1], [4], [18], [19], [20], [23].</p>	7	5

7.	<p>Відкриття виставки. Оцінка ефективності виставкового проекту</p> <p>I. Теоретична частина. Підготовка та захист доповіді на тему:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Етапи відкриття виставки • Критерії оцінки ефективності виставкового проекту <p>II. Практична частина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Підготувати фото звіт відкриття виставки (на вибір студента) • підготувати звіт на тему: «Участь у підготовці і проведенні виставкового проекту» <p style="text-align: center;">Рекомендована література:</p> <p style="text-align: center;"><i>Основна:</i> [1], [2], [3], [4]. <i>Додаткова:</i> [6], [7], [12], [14].</p>	7	5
Разом за змістовим модулем 2		20	15
Усього самостійної роботи за навчальним планом		51	35

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Виставкова діяльність» здійснюється за модульно-рейтинговою системою, в основі якої покладено принцип пооперативної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання знань, умінь та навичок. Контроль успішності студентів здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, у якій визначено усі види роботи студентів.

Таблиця для розрахунку максимальної кількості рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Максим. кіл-сть балів за одиницю	ЗМ №1		ЗМ №2	
			К-сть один.	Всього балів	К-сть один.	Всього балів
1	Відвідування лекцій	1	2	2	1	1
2	Відвідування практичних занять	1	8	8	6	6
3	Робота на практичних заняттях	10	8	80	6	60
4	Виконання завдання для самостійної роботи	5	4	20	3	15
5	МКР	25	1	25	1	25
Максимальна кількість балів за модуль				135		107
Максимальна кількість балів (поточний контроль)			135		107	
Коефіцієнт визначення успішності			1,35		1,78	
Підсумковий рейтинговий бал			100		60 + 40 (іспит) = 100	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота					Коефіцієнт	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта	Поточне тестування та самостійна робота				Кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта	Підсумковий тес	Загальна кількість балів
ЗМ №1							ЗМ №2								
T1	T2	T3	T4	МКР	1,35	100	T5	T6	T7	МКР	107	1,78	60	40	100
28	28	27	27	25			28	27	27	25					
135							107								

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі навчання студентів застосовуються такі методи навчання:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- 1) За джерелом і способом передачі та сприймання навчальної інформації:
  - *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, бесіда, розповідь-пояснення.
  - *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
  - *Практичні*: вправи, практичні роботи, порівняльний аналіз.
- 3) За ступенем самостійності мислення:
  - репродуктивні;
  - пошукові;
  - дослідницькі.
- 4) За ступенем керування навчальною діяльністю:
  - під керівництвом викладача;
  - самостійна робота студентів: з книгою;
  - виконання індивідуального навчального завдання.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- 1) Методи стимулювання інтересу до навчання:
  - навчальні дискусії;
  - створення ситуації пізнавальної новизни;
  - створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).
- 2) Методи стимулювання обов'язку і відповідальності.
  - роз'яснення значимості учіння, мети навчального предмета; пред'явлення навчальних вимог до вивчення предмета.

IX. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда; екзамен.
- методи письмового контролю: МКР.
- методи практичного контролю: творча розробка.
- методи самоконтролю: самоаналіз, самооцінка.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програма;
2. навчальні посібники;
3. опорні конспекти лекцій;
4. збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
5. електронні презентації лекційного матеріалу.

XI. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

1. збірка контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів;
2. запитання та білети для проведення екзамену.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Гагоорт Г. Менеджмент мистецтва. Підприємницький стиль [Текст] / Г. Гагоорт ; пер. Б. Шумилович. - Л. : Літопис, 2008. - 360 с.
2. Галерейный бизнес. Российский и зарубежный опыт: как покупать и продавать искусство / під ред. В.А. Бабкова.— М. : Арт-менеджер, 2010. — 418 с.
3. Суворов Н.Н. Галерейное дело: Искусство в пространстве галереи / Н.Н. Суворов. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2006. – 201 с.
4. Тульчинский Г. Л. Менеджмент специальных событий в сфере культуры / Г. Л. Тульчинский, С. В. Герасимов, Т. Е. Лохина. – М.: Планета музыки, Лань, 2010. – 384 с.

Додаткова:

1. Авраменко О. Особливості інтеграції українського актуального мистецтва в європейський мистецький простір (досвід у Венеційській бієнале 2001-2007 років) / О.Авраменко // Сучасне мистецтво: Наук. зб. – Вип. 4. – 2007. – С. 25-39.
2. Автономов Ю . Взгляд на искусство через призму экономической теории / Юрий Автономов // Неприкосновенный запас. — 2003. — Вип. 6 (32). — С. 23—32.
3. Артемьева Т. В. Фандрейзинг. Привлечение средств на проекты и программы в сфере культуры и образования / Т.В. Артемьева, Г.Л. Тульчинский. – СПб.: Лань, 2010. – 288 с.: ил.
4. Барабанов Д. Феномен московских галерей. Из опыта галерей М.Гельмана и XL галереи // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http:// www.guelman.ru](http://www.guelman.ru). – Название с экрана
5. Барабанов Е. Искусство на рынке или рынок искусства? / Евгений Барабанов // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http:// xz.gif.Ru](http://xz.gif.Ru). – Название с экрана.
6. Бенаму-Юэ Ж. Цена искусства / Жюдит Бенаму-Юэ. — М. : Артмедиа Групп, 2008. — 192 с.
7. Бурдые П. Рынок символической продукции / П.Бурдые // Вопросы социологии. – 1993. – № 1/2. – С. 49-63.
8. Галуцкий Г.М. Основы финансов и финансирование культурной деятельности / Г.М. Галуцкий. — М. : Ассоц. экономики, науки и техники в сфере культуры, информ. и досуга, 1996. — 223 с.
9. Голубець О. Львів: регіональні проблеми мистецького середовища /

- Орест Голубець // Сучасне мистецтво : зб. Ін-ту пробл. сучас. мистец. Акад. мис-в України. — К., 2004. — Вип. 1. — С. 86—91.
10. Гройс Б. Апология рынка / Борис Гройс // Декоративное искусство СССР. — 1991. — № 2. — С. 15.
  11. Гройс Б. Язык денег / Борис Гройс // Художественный журнал. — М., 2003. — № 47. — С. 13—17.
  12. Денисов Б.А. Арт рынок: общие черты и генезис / Б.А. Денисов // Маркетинг. — 1998. — № 3. — С. 104—110.
  13. Денисов Б.А. К экономическим критериям ценности произведений изобразительного искусства / Б.А. Денисов // Рос. экон. журн. — М., 1996. — № 4. — С. 105—109.
  14. Зикеева Е. Демиурги, маршаны и Медной горы хозяйки. Галерея в структуре украинского арт-рынка 1990-2000-х гг. [Текст] / Е. Зикеева // Антиквар : журн. об искусстве и коллекционировании. - 2013. - N 1/2. - С. 22-26 : ил
  15. Мелихова Е. Л. Художественная галерея: торговля искусством? / Е.Л. Мелихова // Социологические исследования. - 2000. - № 4. - С. 125-127.
  16. Островська-Люта О., Грабська А. Куратор: вільна професія для тих, кому до тридцяти / Островська-Люта О., Грабська А. // Голос України. — 2012. — 25 квіт.
  17. Побожій С. Суми. Банкіри і банківський капітал на арт-ринку / С.Побожій // Галерея. — № 4 (16). — грудень. — 2003
  18. Пыркина Д. Кураторские стратегии и практики конца нулевых: о понятии истории / Дарья Пыркина // Художественный журнал. — 2009. — № 73-74
  19. Сидор-Гібелінда О. Українці на венеційській бієнале: сто років присутності / Олег Сидор-Гібелінда. — К. : Наш час, 2008.— 306 с.
  20. Сидоренко В. Візуальне мистецтво: від авангардних зрушень до новітніх спрямувань / В.Сидоренко. — К., 2008. — 57 с.
  21. Сухоліт Н. Сучасний український арт-ринок: моделі відносин / Н. Сухоліт // Українське мистецтво. — 2004. — № 3. — С. 34-43
  22. Художественный рынок: вопросы теории, истории, методологии / А. В. Карпов [и др.]; науч. ред. Т. Е. Шехтер. - СПб. : СПбГУП, 2004. — 228 с.
  23. Щеглова О. Художнє життя Києва 2000—2005 рр. / О. Щеглова // Художня культура. Актуальні проблеми : наук. вісник. — К. : ХІМДЖЕСТ, 2007. — Вип. 4. — С. 201—208.